

Kumin Ferenc

EGY VÁROS FELFEDEZI MAGÁT AZ INTERNETEN

E-demokrácia Baján

Tanulmányom témájaként egy olyan magyar kisvárost választottam, amelynek internetes aktivitásáról a város határain kívül is sokan tudomást szerezhettek. Kutatásom objektivitásáért viszonylagos garanciát ígér, hogy a kiemelkedő on-line aktivitáson kívül számomra semmilyen más szempont nem indokolta Baja kiválasztását, gyakorlatilag teljesen idegenként és kívülállóként fogtam bele a kutatásba. A város on-line aktivitás szempontjából magyar viszonylatban jelentős, ám azt már most szükséges tisztázni: nem hasonlítható az ismert külföldi példákhoz. A résztvevők száma szerény, és a város vezetése sem teljes mértékben elkötelezett az új technológiák iránt. Mégis számtalan tényező alkalmassá teszi ezt az esetet arra, hogy az embrionális állapotban lévő on-line közélettel kapcsolatos alapvető kérdésekre választ keressünk:

1. Melyek azok a tényezők, amelyek hozzájárultak Baja kiemelkedő internetes politikai aktivitásához?
2. Mik azok a potenciális konfliktusok, amelyek a fejlődés korai stádiumában megjelennek, mik a szemben álló csoportok érvei, és hogyan hozhatók ezek összhangba?
3. Hogyan tudja az on-line politizáló közösség befolyásolni a helyi döntéshozatalt?
4. Milyen jövőbeni lehetőségek adódnak a jelenlegi nehézségek leküzdésére, és egy olyan rendszer létrehozására, amely növelheti a résztvevők számát?

A kérdések megválaszolásához munkám első részében rövid elméleti áttekintést nyújtok az e-demokrácia és az e-kormányzat általános ismérveiről. Ezt követően röviden ismertetem a bajai eset sajátosságait, leírva azokat a főbb csomópontokat, amelyek ismertté és elismertté tették a város on-line aktivitását. Végül elemzést készítek, amelyben – felhasználva a Baján végzett empirikus adatfelvétel tanulságait – megkísérellek válaszolni a fent megfogalmazott kérdésekre.

Kutatásom módszertanát tekintve legfőbb forrásaim három pilléret alkottak: az első az interneten rendelkezésre álló, számtalan, Baját érintő forrás, maguk az elemzett oldalak, és számos kapcsolódó tartalom. Másodsorban a helyszínen készítettem adatfelvételt, sok érintett személlyel lefolytatott mélyinterjú formájában. Harmadszor minden egyéb olyan szekunder forrást, főképp Baját érintő statisztikát igyekeztem felkutatni, amelyek lényeges információval szolgálhattak munkámhoz. Az így összegyűjtett adatokból elsősorban kvalitatív elemzéssel igyekeztem következtetéseket levonni és a kérdéseimre választ keresni. Az adatfelvételt 2001. április végével zártam le.

A bajai internetes közélet beható tanulmányozása alkalmasnak bizonyult arra, hogy néhány téves feltételezést cáfoljon, továbbá, hogy rávilágítson azokra a potenciális veszélyekre, amelyek a város vezetése részéről tanúsítandó szükséges gondosság hiánya miatt merülhetnek fel. Baja sok szempontból úttörő szerepet vállalt a magyarországi helyi e-demokrácia és e-kormányzat történetében, és ezzel szükségszerűen együtt jár, hogy az állatorvosi egyetem lovának a funkcióját is betöltse.

A fokozott internetes közéleti aktivitást kiváltó körülmények vizsgálatakor kitént, hogy ezen a minimális szinten nem elsősorban a telekommunikációs infrastruktúra állapota a döntő, mint ahogy azt előzetesen feltételeztem, hanem sokkal inkább a potenciális résztvevők által képviselt humán

tőke. Ez részben táplálkozik a városban jelen lévő informatikai intelligenciából, de talán még inkább azokból a nyitott, kommunikatív természetű központi személyiségekből, akik lelkesedésükkel, aktivitásukkal képesek voltak életre hívni egy pezsgő on-line közösségi életet.

Kutatásom talán legfontosabb tanulsága az a veszélyforrás, amelyet a „saját neves-beceneves” konfliktus hordoz magában. Ez a vita – amely a bajai internetes közösség fejlődését súlyosan visszavetette – olyan tanulságokkal szolgál, amelyek valamennyi, később fejlődésnek induló helyi kezdeményezés számára fontosak lehetnek. Egy ilyen helyzetben elkerülhetetlennek tűnik az önkormányzat – mint valamennyi fél által legitimnek elismert hatóság – részvétele és gondoskodása.

Az on-line közélet becsatornázása a helyi döntéshozatalba – talán épp a vezetés távolságtartása miatt – gyakorlatilag elhanyagolható volt eddig Baján. Az egyetlen esetként említhető, a kábeltelevízió-hálózattal kapcsolatos ügy inkább csak látszólag vonta be az érintetteket, és éppen az így született döntés teremtett olyan körülményeket, amelyek kizárták újabb csoportok bekapcsolódását az on-line vitákba a megfizethetőbb elérés révén.

A jövőbeni fejlődés lehetőségei a humán tőke tekintetében adottak ugyan Baján, de egy korszerű, integrált önkormányzati ügyviteli rendszer beszerzését az ország belügyi kormányzatának pozitív döntése is komolyan befolyásolná. Mindenképp szükséges, hogy az e-demokráciával és az e-kormányzattal kapcsolatos, rendelkezésre álló ismeretek, tapasztalatok függvényében a kormányzat olyan rendszerek beszerzésére ösztönözze az ország önkormányzatait, amelyek valóban előrelépést hozhatnak mind a hivatali ügyek intézésében, mind az egyéni értékek és érdekek magasabb színvonalú és hatásosabb artikulációja tekintetében.

Világosság
2002/8–9

Kumin Ferenc
Egy város
felfedezi magát
az Interneten